

בְּאוֹר מְלוֹת זָרוֹת

מאת הרב יצחק שילת

פְּעִלִים – בְּעֵבֶר אוּ בְּעֵתִיד – יֵשׁ לַחֲפֵשׁ לְפִי הַשְּׂרֵשׁ.
מְלוֹת הַהֶגְיוֹן – סֵפֶר 'מְלוֹת הַהֶגְיוֹן' לְרַמְבַּ"ם ז"ל.
ע"ע – עֵינן עֲרָה.

א

אָבֵל – (גַּם:) אֵלֵא; יִתֵּר עַל בֶּן, וְלֹא זֶה בְּלִבְדֵּי אֵלֵא שׁ...
אֲדַמְיִים – בְּעֵלֵי מְרָה אֲדַמָּה, נוֹטִים לְכַעַס וְכוּ'.
אֵיכָיוֹת (אֲרַבְעֵי הָאֵיכָיוֹת) – אֲרַבְעֵי הָאֵיכָיוֹת הַיְסוּדִיּוֹת שֶׁל
הַחֹמֶר: קֶר, חֶם, יָבֵשׁ, לַחּוֹת. ע' הֵל' יְסוּדֵי הַתּוֹנָה ד, ב.
אִישׁ – פָּרֵט, אוּבִיקֵט אֶחָד (לְעֵמֶת 'מִינן', ע"ע).
(ב) אֵלוֹ – ע"ע בְּאֵלוֹ.
אִם... וְאִם... – (1) בְּאֵשׁ ל... וּבְאֵשׁ ל... (2) בֵּין... וּבֵין...
(3) או... או...
(ו) אִם הִיָּה – וְאִם עַל פִּי שׁ...

ב

בְּטוֹל, בְּטֵל – שֶׁקֶר, מִשְׁפָּט שְׂאִינוֹ נָכוֹן.
בְּעַל־תְּכֵלִית – סוֹפִי, מְגַבֵּל.
בְּלִת־בְּעַל־תְּכֵלִית (בב"ת) – אֵינְסוֹפִי, בְּלִת־מְגַבֵּל.

ג

(ה) גְּדוּלָה – ע"ע הַקְדָּמָה.

ד

דְּרוֹשׁ – טַעֲנָה שְׂאוֹתָהּ רוֹצִים לְהוֹכִיחַ. ע"ע מְעַרְכָּה.

ה

האותות – התאמה טבעית, מקום טבעי.
(הקש) הטעאי – הקש (ע"ע) שאחת מהנחותיו, או שתיהן, אינה אמתית. ע' מלות ההגיון שער ח'.
(ב) הושרות – באפן ישיר.
(הקש) הלצוי – הקש (ע"ע) שאחת מהנחותיו, או שתיהן, מקורה במקבל. ע' מלות ההגיון שער ח'.
(הקש) המשלי – הקש (ע"ע) בדרך של דמוי דבר לדבר, שאינו מכרח מבחינה הגיונית. ע' מלות ההגיון שער ז'.
(תנועת ה) העתק – התנועה ממקום למקום (בהבדל מ'תנועה' סתם, שפרושה: שנוי, ולא דוקא שנוי מקום).
(ה) הקדמה הגדולה, הקטנה – שתי הנחות של ההקש (ע"ע). זו שהנשוא של המסקנה מופיע בה נקראת הגדולה, וזו שנושא המסקנה מופיע בה – הקטנה. ע' מלות ההגיון שער ו'.
הקל – הקלה; אי דיוק.
הקש – הסקת מסקנה הגיונית מתוך הנחות. ע' מלות ההגיון שער ו'.
הראות – היות הדבר נראה, מסתבר.
השנות – חזרה פעם אחר פעם.
התר – התרה (של ספק, קשיה).

ז

זנגאר – כלי מנחשת.

ח

חלוף – סתירה.
חמר – (גם:) סוג. כגון: מחמר האפשר – מסוג האפשר.

תיז

אור ה'

באור מלים

(ב) חפוש – אינדוקציה. הסקת מסקנה מפרטים על הכלל. ע'
מלות ההגיון שער ז'.

ט

הטריר – תפס (מקום).

י

התישב – התקבל כאמתי.

כ

כאלו תאמר – כגון; כלומר.
(ו) כי – וכמו ש...

ל

למה ש – (ו) היות ש..., הואיל ו... (2) בקשר ל...
לא ימלט – ע"ע מלט.

מ

מאמרות – קטגוריות, העצם וסוגי תכונותיו. ע' מלות ההגיון
שער י'.

מגניטס – מגנט.

מה (אחרי שם עצם) – מסים, כלשהו.

(ל) מה ש – ע"ע למה.

לא ימלט (העגנון) – בהכרח ש...

מין – כלל הכולל אישים, פרטים (ע"ע איש).

ממצע – תוך חמרי, חמר הממלא את המרחק שבין שתי
נקדות.

מצרבה (נערף) על הדרוש – הוכחה מטעית, המסתמכת –

באפן סמוי – על הדבר שאותו רוצים להוכיח.

אור ה'

תיח

באור מלים

(ה) מערכת — מערכת גרמי השמים, המשפיעים (לפי דעה אחת) על מאורעות בני אדם.

מצטרף — נמצא ביחס מסים אל עצם אחר. ע' מלות ההגיון שער י"א.

משלח — בלתי מסים, חפשי.

מתדבק — בעל תכונת הרצף, לא נקדתי.

מתחלק — ע"ע תנאי.

מתקומם, מקומם — תופס מקום.

נ

נבדל — לא נשמי.

(ה) נמשך — החלק השני של משפט תנאי (אימפליקציה).

במשפט: אם א אז ב — א הוא 'הקודם', ו-ב הוא 'הנמשך'.

(ב) נפשו — (ב) עצמו.

ס

סוג — כלל הכולל כמה מינים (ע"ע מין).

סותר — ע"ע קצות הסותר.

ספוק — שמוש באותו השם לשני ענפים שיש ביניהם מן

המשטף, אך אין המשטף מאפיין את מהות כל אחד מהם. ע'

מלות ההגיון שער י"ג.

ספירי — שקוף.

ע

עבר — הנה אפשרי, יתכן.

ערכות — שיכות.

נערה על הדרוש — ע"ע מערכה.

עמה — נקדת זמן (שאינן לה משך).

פ

(מ)פנים — בכמה אפנים; מכמה נמוקים.

ק

(ה)קודם — החלק הראשון של משפט תנאי. ע"ע נמשך.

(ה)קטנה — ע"ע הקדמה.

(שתי)קצות הסותר — שני משפטים סותרים: א — לא א.

ר

ריקות — מציאות של חלל ריק לגמרי.

(ה)רמוז אליו — מסים, שאפשר להצביע עליו.

רק — (גם:) אלא.

ש

(ה)שכל הפועל — התחתון בין השכלים הנבדלים, אשר מכחו משכיל האדם.

(ב)שליח — בסתם, באפן בלתי מסים ומגדר.

שתוף (השם) — שמוש באותו השם לשני ענינים שונים. ע'

מלות ההגיון שער י"ג.

ת

תחלה — (גם:) הראשון.

(ה)תמונה הראשונה — סוג ההקש (ע"ע) שבו נשוא ההנחה

הראשונה הוא נושא השניה. ע' מלות ההגיון שער ז'.

(הקש) תנאי מתחלק — הקש (ע"ע) מסוג: נכון או א או ב (ולא

שניהם). אך א נכון. מכאן ש"ב אינו נכון. ע' מלות ההגיון שער